

Fotos de portada:

© Celia Antolín. Realiza TERESA ANTOLÍN. Díptic legal: Z-1257-2023

MAPA TOPOGRÀFIC DE TORRE DE ARCAS/ TORREDARQUES

COMARCA DEL
MATARRAÑA / MATARRANYA

Escala 1:20.000

En 2016 es va crear la Comissió Assessora de Toponímia d'Aragó (CATA) que secunda, coordina i proposa al Govern d'Aragó totes les qüestions relacionades amb aquesta matèria i complementa el treball de l'Institut Geogràfic d'Aragó.

La nostra diversitat té el seu reflex en les tres llengües parlades en el territori, amb un substrat preromànic molt present en la topònima que no sempre ha sigut recollida amb rigor. Com a part de la nostra cultura hem de fer el possible per conservar els noms dels nostres llocs que només poden ser compresos des de la llengua pròpia. El seu desconeixement ha portat a la cartografia oficial a cometre errors o deformacions durant moltes dècades.

Per això, la CATA té entre les seues funcions determinar els noms geogràfics a incloure en el Nomenclàtor d'Aragó i adoptar les mesures necessàries per a impulsar la normalització dels noms geogràfics i promoure el seu coneixement. Per això compta amb un grup d'experts que fa el seu treball de manera altruista, així com amb la col·laboració desinteressada d'estudiosos i investigadors de cada territori, a més de les aportacions de les entitats locals. Es desig del Govern d'Aragó recuperar i donar a conéixer la topònima autòctona de cada municipi, del qual aquesta publicació és un clar exponent.

En 2016 se creó la Comisión Asesora de Toponimia de Aragón (CATA) que apoya, coordina y propone al Gobierno de Aragón todas las cuestiones relacionadas con esta materia y complementa el trabajo del Instituto Geográfico de Aragón.

Nuestra diversidad tiene su reflejo en las tres lenguas habladas en el territorio, con un substrato prerrománico muy presente en la topografía que no siempre ha sido recogida con rigor. Como parte de nuestra cultura hace lo posible por conservar los nombres de nuestros lugares que solo pueden ser comprendidos desde la lengua propia. Su desconocimiento ha llevado a la cartografía oficial a cometer errores o deformaciones durante muchas décadas.

Por eso, la CATA tiene entre sus funciones determinar los nombres geográficos a incluir en el Nomenclátor de Aragón y adoptar las medidas necesarias para impulsar la normalización de los nombres geográficos y promover su conocimiento. Para eso cuenta con un grupo de expertos que hace su trabajo de manera altruista, así como con la colaboración desinteresada de estudiosos e investigadores de cada territorio, además de las aportaciones de las entidades locales. Es deseo del Gobierno de Aragón recuperar y dar a conocer la topografía autóctona de cada municipio, del que esta publicación es un claro exponente.

José Luis Soro Domingo
Consejero de Vertebración del Territorio, Movilidad y Vivienda
Presidente de la Comisión Asesora de Toponimia de Aragón

Este mapa és fruit d'un projecte de recopilació i difusió de la topònima de les poblacions del Matarranya impulsat per la Comarca del Matarranya juntament amb la Associació Cultural del Matarranya. És una mostra del ric Patrimoni Cultural Immaterial i Lingüístic que té el territori.

Agraïm la labor de recopilació de la topònima que s'està portant a terme per persones que voluntàriament han realitzat esta laboriosa faena; en este cas al treball de l'Associació Cultural Montnegrell de Torredarques.

Este mapa es fruto de un proyecto de recopilación y difusión de la topografía de las poblaciones del Matarranya impulsado por la Comarca del Matarranya junto con la Asociación Cultural del Matarranya. Es una muestra del rico Patrimonio Cultural Inmaterial y Lingüístico que tiene el territorio.

Agradecemos la labor de recopilación de la topografía que se está llevando a cabo por personas que voluntariamente han realizado esta laboriosa tarea; en este caso al trabajo de la Asociación Cultural Montnegrell de Torre de Arcas.

Isel Monclús Villagrassa
Presidente de la Comarca del Matarranya/Matarranya

Hem dedicat uns quants anys a arreplegar els topònims de Torredarques. Hi han intervengut moltes persones del poble, que ens han explicat no solament lo nom dels llocs, sinó sovint les històries que amagaven els noms. Reunions que s'allargaven per la il·lusió d'afegeir un nou punt al mapa, caminades a la recerca d'aquell indret que calia geolocalitzar... Volem agrair també l'ajuda d'en Chesus Casaos, que ha dedicat moltes hores del seu temps a parlar amb natius i els informants i a buscar documentació que aclaris los dubtes que surgen.

S'estima allò que es coneix, i la topònima popular és la manera més profunda de conèixer la nostra terra. Amb este mapa volem contribuir a preservar així patrimoni tan important.

Hemos dedicado unos cuantos años a recoger los topónimos de Torre de Arcas. Han intervenido muchas personas del pueblo, que nos han explicado no sólo los nombres de lugares, sino a menudo las historias que esconden dichos nombres. Reuniones que se dilataban por la ilusión de añadir un nuevo punto al mapa, excursiones a la búsqueda de aquel lugar que debíamos geolocalizar... Queremos agradecer también la ayuda de Chesus Casaos, que ha dedicado muchas horas de su tiempo a hablar con nosotros y los informantes y a buscar documentación que aclarase las dudas que surgían.

Se ama aquello que se conoce, y la toponomía popular es la manera más profunda de conocer nuestra tierra. Con este mapa queremos contribuir a preservar este patrimonio tan importante.

Celia Antolín, José Luis Carceller, Merche Ferrer, Carles Terès
A. C. Montnegrell

Topònim

Assuts

Assut de les Canyes	E1
Assut de la Font de la Fesola	I6
Assut dels Forestals	D1
Assut del Molí	H3
Assut del Molinàs	D1
Assut del Molinet	G2
Assut de la Sarga	I6
Assut del Toll de l'Hospital	I5

Assut de Vallbovera	E1
---------------------	----

Barrancs i rius

Barranc d'Arrufat	F5
Barranc del Boveral	G2
Barranc de la Cogulla	K8
Barranc dels Esquirols	H3
Barranc de Joan Pons	E5

Coves

Cova de l'Abrial	G5
Cova d'en Bassi	H4
Cova de la Brulla	G2
Cova de la Pereta	H4
Cova dels Carnissers	H2

Monuments, edificis, construccions	
Capella de Sant Bernat	I6
Església de Sant Bernat	n.u.
Forn	n.u.
Fossar, lo	I6
Llavadors, los	n.u.
Pont, lo	I5

Masos i maset

Casetas dels Forestals	C4
Casetas del Montnegrell / de les Canalisses	C4
Casetas dels Pobres	I5
Casa, la	J6
Mas d'Arrufat	F5

Nòries	I6
Nòria de l'Hostal	I6
Nòria del Corralero	E5
Nòria del Plàcid	G5
Nòria del Tort	I6

Paratges	I6
Arribassades, les	G6
Cova Vella de Pau	D2
Cova de Joan Pons	F6
Cova de la Pallaresa	G5

Basses i pantans	G6
Basseta del Montnegrell	C4
Basseta del Serret	J7
Pantà del Ferrer	H6

Boscos i arbres

Carrascal de Marco	I6
--------------------	----

Eres

Eres, les	n.u.
-----------	------

Camins i assegadors

Assegador, l'	I5
Assegador del Prat d'Aragó	H7
Camí de Mont-roig	I5
Camí de les Planetes	n.u.
Camí dels Collados	n.u.

Fonts i abeuradors

Abeurador de la Palanca	n.u.
Font de la Canaleta	I5
Font de la Cova d'en Bassi	H4
Font de la Borreguera	F2
Font de la Cova de Joan Pons	E5

Costes

Font de la Cova del Moro	C3
--------------------------	----

Coves

Cova de l'Abrial	G5
------------------	----

Monuments, edificis, construccions

Cova del Fornillo / dels Maquis	D2
---------------------------------	----

Masos i maset

Casetas dels Forestals	C4
------------------------	----

Nòries</h3

